

BASILIEK ONZE LIEVE VROUWE TEN HEMELOPNEMING

SPEL VOOR HET PRIMAIR ONDERWIJS

Toelichting op het spel voor de leerkracht/begeleider

Welkom in de Basiliek van Zwolle. Jullie zijn gekomen om de Peperbus te beklimmen en om de basiliek te bezoeken. Om te beginnen deel je de klas in tweeën. De ene helft beklimt eerst de toren en speelt dan het spel in de kerk. De andere helft speelt eerst het spel en beklimt dan de toren.

Beide activiteiten duren ongeveer 30 minuten. Je kan met de duur van de activiteiten spelen door onderdelen in te korten of uit te breiden.

Hoe te beginnen (stappenplan)

Vooraf:

- Lees deze toelichting goed door
- Print het 'antwoordenblad' uit, één per kind
- Deel de klas in twee groepen van ongeveer gelijke grootte

Bij aankomst:

- De basiliëkwachter verwelkomt jullie in de kerk
- Een groep gaat de toren op, de andere doet eerst de speurtocht
- De kerkwachter geeft iedereen die beneden blijft klipbordjes, pennen, en het vragenblad
- Deel zelf de antwoordenbladen uit

Uitleg speurtocht:

- Op het vragenblad staan "speur-vragen" die de kinderen beantwoorden door goed in de kerk rond te zoeken
- De antwoorden worden ingevuld als A, B of C
- De persoonlijke vragen worden ook beantwoord tijdens de speurtocht
- Leg nadruk op de twee heilige altaren: hier mogen de kinderen niet bij in de buurt komen. Idem mogen ze niet aan de reliekenkist komen. De kerkwachter zal dit ook benoemen

Na afloop:

- Zorg dat alle geleende materialen worden ingeleverd
- Neem de antwoord-vellen in of vraag de kinderen die goed bij zich te houden: die zijn nodig voor de quiz!

De speurtocht

Als eerst begint het spel met een speurtocht. Er staan 9 "speur-vragen" op het vragenblad met een plaatje en daarbij een vraag, zoals "hoe vaak kun je dit symbool in de kerk vinden?"

De kinderen mogen individueel of in groepjes de kerk door om antwoorden te vinden. De antwoorden schrijven ze op de antwoordbladen. De antwoorden zijn meerkeuze en de leerlingen vullen A, B of C in. Bij elke vraag staat ook een "reflectie-vraag", zoals "wat is jouw oudste bezit?" en "heb jij een ritueel?". Deze vullen ze tijdens de speurtocht in.

Dit onderdeel duurt ongeveer 20 tot 30 minuten, en sluit aan op de andere groep die de toren bezichtigt.

De quiz

Als beide groepen de toren op geweest zijn ga je met de klas weer terug naar school. De kinderen nemen de antwoordbladen mee, die hebben ze nodig voor het quiz-gedeelte.

Jij hebt zelf een A4'tje met daarop de quizvragen die je klassikaal aan ze voor mag lezen. Het zijn moeilijke quizvragen, maar als ze de speurtocht goed hebben gedaan dan hebben ze de antwoorden al gevonden. Op de A4'tjes van de kinderen staan drie mogelijke antwoorden voor de quiz, en het juiste antwoord van de speurtocht wijst aan welke van deze drie het juiste antwoord is voor de quiz: A, B of C!

Het is aan jou zelf of de leerlingen hun scores moeten bijhouden en er een winnaar wordt verkozen, of dat ze hun antwoorden voor zichzelf houden.

De reflectie

De kinderen hebben tijdens de speurtocht ook negen reflectie-vragen ingevuld, die ook op je eigen A4'tje staan geprint. Let er bij het bespreken op dat de vragen persoonlijk zijn, het kan zijn dat er kinderen in de klas zitten die zich snel schamen of niet graag delen, hou hier rekening mee.

Deze reflectievragen zijn gebaseerd op waardes en functies van de kerk, en zo geformuleerd dat ze herkenbaar zijn voor kinderen. Je kan de kinderen vragen om te delen, je kan ze "diepere" vragen stellen over de kerk of de maatschappij, elke klas heeft haar eigen manier om dingen te bespreken dus zullen we hier geen format voor voorschrijven.

Eventueel interessant om ook te bespreken is de vraag "Waarom staat de kerk er nog?", op dit thema is het project ontworpen, en kan vanuit verschillende hoeken opgevat worden: waarom is zo'n oud gebouw nog niet weggehaald, en anderzijds, wat maakt de kerk bijzonder genoeg om te houden?

Quiz

Vraag 1

(behorend bij speurvraag "Hoeveel van deze symbolen kun je in de kerk vinden?")

Van wie waren de apostelen de volgelingen?

- A. God
- B. Jezus
- C. De Paus

Het goede antwoord is B.

Toelichting: De twaalf apostelen, of discipelen waren de volgelingen van Jezus. Ze zijn door Jezus uitgezonden om zijn evangelie, de boodschap van het christelijke geloof te verspreiden.

Reflectievraag: Van welke held zou jij de opvolger willen zijn?

Vraag 2

(behorend bij speurvraag "Wat in de kerk wordt door deze leeuwen beschermd?")

Wat is het oudste object in de kerk?

- A. Het altaar
- B. De kerk zelf
- C. Het moordenaarskruis

Het goede antwoord is C.

Toelichting: Het oudste object in de kerk is het Christus beeld dat aan het kruis hangt in het voorste gedeelte van de kerk. Dit beeld wordt ook wel het "moordenaarskruis" genoemd. Vroeger werd dit kruis gebruikt bij de terechtstelling van misdadigers op de grote markt in Zwolle.

Reflectievraag: Wat is jouw eigen oudste bezit?

Vraag 3

(behorend bij speurvraag "Hoeveel van deze engelen beeldjes vind je op de kist met relikwie?")

In de schatkist liggen relieken. Wat zijn relieken?

- A. (Delen van) het lichaam van heiligen
- B. Kostbare heilige voorwerpen
- C. Het brood dat tijdens het avondmaal gegeten wordt

Het goede antwoord is A.

Toelichting: Een relik is (een deel van) het lichaam van een heilige. In de schatkist in de basiliek liggen de beenderen van de veertiende eeuwse theoloog Thomas van Kempen. Thomas van Kempen, die ook wel Thomas a Kempis genoemd wordt, was belangrijk voor de beweging van de Moderne Devotie. Die beweging zette zich in voor de rechten van de gewone mensen in de middeleeuwen.

Reflectievraag: Wat is jouw meest waardevolle bezit?

Vraag 4

(behorend bij speurvraag "De ramen van de kerk lijken op elkaar, maar ze verschillen ook van elkaar. Hoeveel ramen met deze vorm tel je in de kerk?")

Gekleurd glas krijgt een kleur als er een metaal in vermengd is. Welke kleur krijgt glas als je er goud in mengt?

- A. Geel
- B. Rood
- C. Goud

Het goede antwoord is B.

Toelichting: Om glas een kleur te geven, wordt er metaalpoeder door gesmolten glas gemengd. Als je ijzer toevoegt wordt het glas groen, van nikkel wordt het glas violet, koper maakt turquoise en van goud wordt glas rood.

Reflectievraag: Wat voor afbeelding zou jij in glas-in-lood willen hebben?

Vraag 5

(behorend bij speurvraag "Hoeveel engelen zijn er op het plafond van de kerk geschilderd?")

Acht van de engelen hebben elk een object vast. Zeven van deze objecten zijn: kelk / haan / geselkolom / doek / spons / doornenkroon / lans. Wat is het achtste object?

- A. Een kruis
- B. Een zwaard
- C. Een mobiel

Het goede antwoord is A.

Toelichting: De achtste engel heeft een kruis vast. Deze symbolen komen allemaal voor in de bijbelverhalen over Jezus en ze hebben te maken met zijn lijden en sterven.

Reflectievraag: Noem een object waar jij ooit iets moois mee hebt meegemaakt.

Vraag 6

(behorend bij speurvraag "Zoek het andere symbool dat samengaat met dit symbool, de belletjesstaf. Welk symbool is het?")

Wat betekent het als de twee symbolen van het conopeum (parasol) en het tintinnabulum (belletjesstaf) in een kerk te vinden zijn?

- A. Dan is het een katholieke kerk
- B. Dan is het een basiliek
- C. Dan is het een kathedraal

Het goede antwoord is B.

Toelichting: Alle basilieken zijn kerken, maar niet alle kerken zijn een basiliek. De Onze Lieve Vrouwe Basiliek is op 18 oktober 1999 tot basiliek verheven. Dit is een grote eer voor de kerk. Kerken kunnen tot basiliek worden verheven als er een heilige begraven ligt, of als de kerk verbonden is met een bijzondere gebeurtenis, zoals bijvoorbeeld een mirakel of een verschijning. Het Conopeum en het Tintinnabulum zijn de eretekens waarmee de kerk laat zien dat zij een basiliek is. Als je ooit in een andere kerk deze tekens ziet, dan weet je dus dat je in een basiliek bent.

Reflectievraag: Een kerk is bijzonder voor gelovigen. Wat is voor jou een bijzondere plek?

Vraag 7

(behorend bij speurvraag "Kun jij de naam van de maker op een van deze tegels vinden? Hoe heet de maker?")

Waarom staat de tekst op de tegels ondersteboven?

- A. De tegels zijn per ongeluk ondersteboven geplaatst
- B. De tekst is er stiekem op gezet, zo valt het minder op
- C. Om stoer te doen, ondersteboven schrijven is moeilijk

Het goede antwoord is B.

Toelichting: De tegels in het koor van de kerk zijn in 1886 gemaakt door de Firma J. Schillemans uit Utrecht. De maker van de tegels mocht zijn naam niet op de tegels zetten. Hij was het hier niet mee eens, en heeft stiekem zijn naam er toch op gezet. Om het een beetje verborgen te doen, heeft hij zijn naam ondersteboven op de tegels gezet.

Reflectievraag: Waar ben jij zelf erg trots op?

Vraag 8

(behorend bij speurvraag "Helemaal voor in de kerk vind je op het hoofdaltaar zes kaarsen met in het midden een kruis. Welk van deze kruizen staat op het altaar?")

Waarom zijn er zoveel kruizen in de kerk?

- A. Het kruis is het symbool van het christendom
- B. Het kruis is een oud joods symbool
- C. Het kruis is een katholiek ereteken

Het goede antwoord is A.

Het kruis is een belangrijk symbool voor het christendom. Jezus is volgens het christelijk geloof aan het kruis gestorven om de mensheid te redden. Het kruis staat dus symbool voor de redding van de mens door het christelijk geloof. Daarom zie je vaak kruizen in kerken.

Reflectievraag: Heb jij een dagelijks ritueel? Zoals bij het opstaan of slapengaan?

Vraag 9

(behorend bij speurvraag "In de kerk zijn een aantal schilden met haringen erop verstoppt. Hoeveel haringen staan er op het schild?")

Wat is de betekenis van deze haringen?

- A. Het is het christelijke "ichtus" symbool
- B. Het komt uit het bijbelverhaal over 2 broden en 3 vissen
- C. Het is een familiewapen

Het goede antwoord is C.

Toelichting: Het symbool met de drie haringen op een azuurblauwe ondergrond is het wapen van de familie Heerkens. Je ziet dit wapen op meerdere plaatsen in de kerk, bijvoorbeeld op het grote orgel. Het wapen is hierop te zien omdat de familie de kerk geld had gegeven om het orgel te kunnen kopen. Om te laten zien dat zij de familie hier dankbaar voor was, heeft de kerk het familiewapen op het orgel geplaatst, dat op 12 augustus 1896 werd ingewijd.

Reflectievraag: Waar heb jij ooit geld aan gedoneerd, of zou je geld aan willen doneren?